

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«Дубенський педагогічний фаховий коледж
Рівненського державного гуманітарного університету»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії,
директор коледжу

Валерій БАБАК

Протокол засідання приймальної комісії №5
від 8 квітня 2024 р.)

ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ
З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

для вступників

до ВСП «Дубенський педагогічний фаховий коледж
Рівненського державного гуманітарного університету»
на основі повної загальної середньої освіти (11 класів)

на навчання для здобуття освітньо-професійного ступеня
фахового молодшого бакалавра

за спеціальностями

012 Дошкільна освіта

013 Початкова освіта

231 Соціальна робота

Дубно – 2024

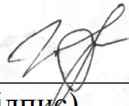
Програма співбесіди з історії України для вступників на основі повної загальної середньої освіти (11 класів) на навчання для здобуття освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра за спеціальностями 012 Дошкільна освіта, 013 Педагогічна освіта, 231 Соціальна робота.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Віктор МАЛЮТА – викладач-методист;
Віра СЕМЕЩУК – кандидат історичних наук

Програма обговорена та схвалена на засіданні циклової комісії викладачів гуманітарних дисциплін

Протокол від “ 5 ” квітня 2024 року №8

Голова циклової комісії викладачів гуманітарних дисциплін

_____
(підпис)

Олександрина ЗІНЧЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програма затверджена на засіданні приймальної комісії Дубенського педагогічного фахового коледжу РДГУ

Протокол від “ 8 ” квітня 2024 року №5

Відповідальний секретар приймальної комісії

_____
(підпис)

Ольга КРАСНИЦЬКА
(прізвище та ініціали)

Вступ

Співбесіда з історії України є вступним випробуванням до ВСП «Дубенський педагогічний фаховий коледж РДГУ» на навчання для здобуття освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра. Вступний іспит з історії України абітурієнти складають у формі усної співбесіди при вступі на спеціальності 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта, 231 Соціальна робота.

Програма вступного іспиту з історії України складена відповідно до програми зовнішнього незалежного оцінювання з історії України и для осіб, які бажають здобувати фахову перед вищу освіту на основі повної загальної середньої освіти затвердженої МОН (наказ № 696 від 6.06.2018 р.).

Програма співбесіди складається з таких змістових розділів:

1. Мета та завдання співбесіди.
2. Інформаційний обсяг співбесіди.
3. Рекомендована література.
4. Форма контролю.
5. Засоби діагностики успішності навчання.
6. Критерії оцінювання.

1. Мета та завдання співбесіди

Індивідуальна усна співбесіда проводиться з метою перевірки знань, умінь, навичок та інших компетентностей вступника з історії України, що є достатніми для здобуття вищої освіти на основі повної загальної середньої освіти з відповідної спеціальності, за якою вступник має право проходити конкурсний відбір відповідно до Правил прийому на навчання для здобуття фахової перед вищої освіти в 2023 році коледжі.

Мета та завдання усної співбесіди – перевірка рівня сформованості в учнів насамперед історичної компетентності, до елементів якої належать:

хронологічна компетентність – уміння орієнтуватися в історичному часі, встановлювати близькі та далекі причино-наслідкові зв'язки, розглядати суспільні явища в конкретно-історичних умовах, виявляти зміни і тяглість життя суспільства;

просторова компетентність – уміння орієнтуватися в історичному просторі та знаходити взаємозалежності в розвитку суспільства, господарства, культури і природного довкілля;

інформаційна компетентність – уміння працювати з джерелами історичної інформації, інтерпретувати зміст джерел, визначати їх надійність, виявляти і критично аналізувати розбіжності в позиціях авторів джерел;

логічна компетентність – уміння визначати і застосовувати теоретичні поняття для аналізу й пояснення історичних подій та явищ, ставити запитання та шукати відповіді, розуміти множинність трактувань минулого та зіставляти різні його інтерпретації;

аксіологічна компетентність – уміння формулювати оцінку історичних подій та історичних постатей, суголосну до цінностей та уявлень відповідного часу чи відповідної групи людей, осмислювати зв'язки між історією і сучасним життям.

2. Інформаційний обсяг співбесіди

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ Міністерства освіти і науки України

від 26 06 2018 р. №

ПРОГРАМА

ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ результатів навчання З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ, здобутих на основі повної загальної середньої освіти

Пояснювальна записка

Метою зовнішнього незалежного оцінювання з історії України є виявлення рівня сформованості ключових та історичної компетентності випускників школи, визначення відповідності результатів їх навчально-пізнавальної діяльності Державному стандарту.

Програма зовнішнього незалежного оцінювання з історії України розроблена з урахуванням основних складових історичної

свідомості, мети, змісту та результатів навчально-пізнавальної діяльності, які закладені в Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти та чинній навчальній програмі з історії України для закладів загальної середньої освіти. Вона охоплює шкільний курс історії України від найдавніших часів до сьогодення.

Програма передбачає перевірку рівня сформованості в учнів насамперед історичної компетентності, до елементів якої належать:

хронологічна компетентність — уміння орієнтуватися в історичному часі, встановлювати близькі та далекі причино-наслідкові зв'язки, розглядати суспільні явища в конкретно-історичних умовах, виявляти зміни і тяглість життя суспільства;

просторова компетентність — уміння орієнтуватися в історичному просторі та знаходити взаємозалежності в розвитку суспільства, господарства, культури і природного довкілля;

інформаційна компетентність — уміння працювати з джерелами історичної інформації, інтерпретувати зміст джерел, визначати їх надійність, виявляти і критично аналізувати розбіжності в позиціях авторів джерел;

логічна компетентність — уміння визначати і застосовувати теоретичні поняття для аналізу й пояснення історичних подій та явищ, ставити запитання та шукати відповіді, розуміти множинність трактувань минулого та зіставляти різні його інтерпретації.

аксіологічна компетентність — уміння формулювати оцінку історичних подій та історичних постатей, суголосну до цінностей та уявлень відповідного часу чи відповідної групи людей, осмислювати зв'язки між історією і сучасним життям.

Програма зовнішнього незалежного оцінювання з історії України містить пояснювальну записку, 27 тем змісту навчального матеріалу, структуровані за темами очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів, які зорієнтовані на перевірку елементів історичної компетентності та представлені у вигляді знань і вмінь.

Програма зовнішнього незалежного оцінювання з історії України має формат таблиці, яка поєднує дві частини. У лівій — результати навчально-пізнавальної діяльності учнів, де виокремлено події, поняття й терміни, персоналії, історично-географічні об'єкти, історичні джерела, історично-культурні пам'ятки — мінімум, з якого випускники повинні виявляти знання, а також — основні вміння в розрізі елементів історичної компетентності. У правій — зміст історії України відповідно до усталеної періодизації. Персоналії, які підкреслені, можуть пропонуватися для візуального розпізнавання. Знати дати створення історично-культурних пам'яток необов'язково.

6. Українські землі у складі Речі Посполитої в другій половині XVI ст.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1556-1561 рр. — створення Пересопницького Євангелія; 1556 р. — заснування князем Дмитром Вишневецьким на о. Мала Хортиця першої відомої Січі; 1569 р. — Люблінська унія: утворення Речі Посполитої; 1586 р. — утворення першої братської (слов'яно-греко-латинської) школи у м. Львів; 1596 р. — Берестейська церковна унія: утворення Української греко-католицької церкви (УГКЦ); • персоналії: Василя-Костянтина Костянтиновича Острозького, Дмитра Вишневецького, Криштофа Косинського, Северина Наливайка, Івана Федоровича, Герасима Смотрицького, Іпатія Потія, Мелетія Смотрицького; • значення понять і термінів: «воєводство», «низове козацтво», «реєстрове козацтво», • «городове козацтво», «Запорозька Січ», «старшина», «кошовий отаман», «гетьман», • «клейноди», «Українська греко-католицька церква», «братство», «полемічна література»; • історично-культурні пам'ятки: мініатюри Пересопницького Євангелія — 1553-1561 рр.; Острозький замок: Кругла (Нова) вежа — кінець XVI ст.; ансамбль площі Ринок у м. Львів: Чорна Кам'яниця — кінець XVI ст., будинок Корнякта — 1580 р.; євангеліст Лука: гравюра з львівського «Апостола» — 1574 р. • встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти- 	<p>Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорозької Січі. Повстання 1590-х рр. Братський рух. Утворення УГКЦ. Культура й духовність.</p>

події — з явищами, процесами визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;

- визначати правильність застосування історичному контексті вказаних понять і термінів;

- розпізнавати на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок Люблінської унії, польські воєводства на українських землях та їхні центри;

- характеризувати соціальну структуру українського суспільства, становище різних верств населення українського суспільства XVI ст., суспільно-політичні зміни, які відбулися на українських землях внаслідок Люблінської унії, здобутки в галузі культури; військово-політичну організацію козацтва; діяльність православних братств; становище православної церкви;

- діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;

- визначати причини та наслідки Люблінської та Берестейської уній, перших козацьких повстань;

- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;

- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

7. Українські землі у складі Речі Посполитої в першій половині XVII ст.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1618 р. - похід козаків під проводом гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного на м. Москва; 1621 р. — Хотинська битва; 1625 р. - Куруківська угода; 1632 р. — • «Пункти для заспокоєння Руського народу», утворення Київської колегії; 1637—1638 рр. — повстання під проводом Павла Павлюка, Якова Острянина, Дмитра Гуні; • персоналії; Петра Конашевича-Сагайдачного, Тараса Федоровича, Івана Сулими, Йова Борецького, Петра Могили; • значення понять і термінів: «фільварок», «кріпак», «панщина», «Золотий спокій»; • історично-культурні пам'ятки: ансамбль Успенської церкви у м. Львів: церква Успіння — 1591-1629 рр., вежа Корнякта — 1572-1578 рр., каплиця Трьох Святителів — 1578 р.; ансамбль кафедрального костелу у м. Львів; каплиця Боїмів — 1609—1617 рр.; портрет Петра Конашевича-Сагайдачного з книги «Вірші на жалісний погреб шляхетного рицаря Петра Конашевича-Сагайдачного» — 1622 р.; замок у с. Підгірці (Львівська область) — 1635—1640 рр. Іллінська церква у с. Суботів — 1656 р. 	<p>Зміни в соціально-економічному житті. Морські походи козаків. Участь українського козацтва у війнах Речі Посполитої проти Московського царства та Османської імперії. Козацькі повстання 1620-1630-х рр.</p> <p>«Ординація Війська Запорозького...». Культура. Відновлення вищої православної церковної ієрархії 1620 р. Духовність.</p>

уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події — з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі українські землі у складі різних держав; воєводства Речі Посполитої на українських землях;
- характеризувати політичне та соціально-економічне становище в українських землях, становище православної та греко-католицької церков; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати наслідки «доби героїчних походів козацтва» перших десятиліть XVII ст., козацьких повстань 1620—1630-х рр.;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;
- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

8. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1648 р. — Жовтоводська, Корсунська та Пилявецька битви; 1649 р. — Зборівська битва, Зборівський договір; 1651 р. — Берестецька битва, Білоцерківський договір; • 1652 р. — Батозька битва; 1653 р. — Жванецька облога, Кам'янецький договір; 1654 р. — Переяславська рада, українсько-московський договір («Березневі статті»); 1656 р. — московсько-польське Віленське перемир'я; • персоналії: Богдана Хмельницького, Івана Богуна, Адама Кисіля; • значення понять і термінів: «національно-визвольна війна», «Військо Запорозьке», • «Гетьманщина», «покозачення». <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; • співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процес) з періодами, факти-події — з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розпізнавати на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок Національно-визвольної війни, територію української козацької держави за Зборівським і Білоцерківським договорами, місця основних подій війни; 	<p>Національно-визвольна війна українського народу. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави — Війська Запорозького. Внутрішньо- та Зовнішньополітична діяльність уряду Богдана Хмельницького.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • характеризувати відносини Війська Запорозького з Річчю Посполитою, Кримським ханством, Молдовою, Московією, Швецією та Трансильванією; умови мирних угод українців з польським урядом, українсько-московського договору 1654 р.; діяльність вказаних історичних діячів; • визначати причини та наслідки Національно-визвольної війни, місце Гетьманщини в міжнародних відносинах тогочасної Європи; • пояснювати наслідки й значення найважливіших битв війни за договорів у розгортанні національно-визвольної боротьби; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми. 	
---	--

9. Козацька Україна наприкінці 50 — 80-х рр. XVII ст.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1658 р. — Гадяцький договір; 1659 р. - Конотопська битва; 1667 р. — Андрусівське перемир'я; 1669 р. — Корсунська угода, визнання Правобережною Гетьманщиною протекторату Османської імперії, 1681 р. — Бахчисарайський мирний договір; 1686 р. — «Вічний мир» між Московським царством і Річчю Посполитою, Підпорядкування Київської митрополії Московському патріархату; • Персоналії: Івана Виговського, Юрія Немирича, Юрія Хмельницького, Павла Тетері, Івана Брюховецького, Петра Дорошенка, Івана Сірка, Дем'яна Многогрішного, Івана Самойловича; • Значення понять і термінів: «Руїна», «Великий згін», «Чигиринські походи». 	<p>Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність гетьманів козацької України 50 — 80-х рр. XVII ст. Запад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.</p>

уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події — з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі території, підвладні гетьманам Лівобережної та Правобережної України; території, що перебували під контролем Московського царства, Османської імперії, Речі Посполитої;
- характеризувати зміст політичних угод, що стосувалися українських земель, особливості гооподарського та церковного життя; діяльність вказаних історичних діячів;
- визначати причини та наслідки Руїни; укладення гетьманськими урядами угод з державами-сусідами, найважливіших угод між іноземними державами, що стосувалися українських земель; особливості адміністративно-політичного устрою Слобідської України та Лівобережної Гетьманщини;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

10. Українські землі наприкінці XVII — в першій половині XVIII ст.

Результати навчально-пізнавальної діяльності.	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1708 р. — українсько-шведський союз, зруйнування Батурина; 1709 р. — зруйнування московськими Військами Чортотлицької Січі, Полтавська битва; 1710 р. — «Конституція...» Пилипа Орлика; 1713 р. — ліквідація козацтва на Правобережній Україні; 1734 р. — заснування Нової (Підпільненської) Січі; • персоналії: Івана Мазепи, Семена Палія, Костя Гордієнка, Пилипа Орлика, Івана Скоропадського, Павла Полуботка, Данила Алостола, Феофана Прокоповича; • значення понять і термінів: «конституція», «Малоросія», «Малоросійська колегія», • «змосковщення/зросійщення» «козацьке бароко», «козацький літопис»; • історично-культурні пам'ятки: портрет Богдана Хмельницького авторства Вільгельма • Гондіуса — середина XVII ст.; Троїцький собор Троїцько-Іллінського монастиря в м. Чернігів — 1679-1689 рр.; Покровський собор у м. Харків — 1689 р.; ікона «Покров Богородиці» (з портретом Богдана Хмельницького) — перша половина XVIII ст.; оборонна синагога в м. Жовква — 1692—1698 рр.; Георгіївська церква Видубицького монастиря в м. Київ — 1693-1701 рр.; Преображенська церква у с. Великі Сорочинці — 1732 р.; ікона Йова Кондзелевича «Вознесіння Христове» з іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста монастиря Скит Манявський; гравюра Івана Мигури «Іван Мазепа серед своїх добрих справ» — 1706 р. <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; 	<p>Гетьманщина в 1687-1709 рр. Повстання під проводом Семена Палія (1702—1704 рр.). Північна війна і Україна. Внутрішньополітична діяльність гетьманів козацької України 20 — 30-х рр. XVIII ст. Обмеження автономії Гетьманщини. Діяльність Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду» (1734—1750 рр.). Культура. Києво-Могилянська академія. Духовність.</p>

співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процес) з періодами, факти-події — з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;

- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі українські землі, у складі різних держав; території, підвладні гетьманам Лівобережної України, події Північної війни на території України;
- характеризувати діяльність Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду»; зміст основних положень «Конституції...» Пипипа Орлика; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати причини укладання українсько-шведського союзу в роки Північної війни, наслідки Полтавської битви для українських земель;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;
- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

11. Українські землі в другій половині XVIII ст.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1764 р. — остаточна ліквідація посади гетьмана; 1768 р. — Коліївщина; 1775 р. — остаточна ліквідація Запорізької Січі; 1780-1782 рр. — ліквідація особистої залежності селян • 1783 р. — закріпачення селян Лівобережної та Слобідської України; 1783 р. — підкорення Російською імперією Кримського ханства; • персоналії: Кирила Розумовського, Петра Калнишевського, Олекси Довбуша, Максима Залізняка, Івана Гонти, Григорія Сковороди, Артема Веделя, Івана Григоровича-Барського; • значення понять і термінів: «опришок», «Нова (Підпільненська) Січ», «паланка», «зимівник», «Задунайська Січ», «гайдамака», «Коліївщина»; • історично-культурні пам'ятки: собор святого Юра у м. Львів — 1744—1762 рр.; Андріївська церква у м. Київ — 1747—1757 рр.; ратуша в м. Бучач — 1751 р.; Покровська церква в м. Київ — 1766 р.; Троїцький собор у м. Новомосковськ (архітектор Яким Погрібняк) — 1775—1780 рр.; Успенський собор Почаївської лаври — 1771—1783 рр.; палац Кирила Розумовського в м. Батурин — 1799—1803 рр., сучасний вигляд; скульптурна група святого Юрія змієборця на фасаді собору святого Юра у м. Львів (скульптор Йоганн Пінзель). <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти- 	<p>Внутрішня політика останнього очільника Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Ліквідація Запорозької Січі. Ліквідація автономії Гетьманщини. Опришківський та гайдамацький рухи. Зміни в політичному становищі Правобережної України та західноукраїнських земель після поділів Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 рр.). Реформи Марії Терезії та Йосифа II та їх вплив на українські землі. Культура й духовність.</p>

події — з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;

- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;

- розпізнавати на картосхемі українські землі у складі різних держав; територіальні зміни, що відбулися на українських землях унаслідок поділів Речі Посполитої, російсько-турецьких війн (1768—1774, 1787—1791 рр.), ліквідації Кримського ханства (1783), території охоплені опришківським і гайдамацьким рухами, Коліївщиною;

- характеризувати основні напрями політики Російської імперії щодо України, особливості опришківського та гайдамацького рухів, територіально-адміністративний устрій та господарське життя Нової (Підпільненської) Січі, політику Австрійської імперії щодо західно-українських земель; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;

- визначати причини та наслідки опришківського й гайдамацького рухів, скасування гетьманства, ліквідації Запорозької Січі, поділів Речі Посполитої, приєднання земель Правобережної України до Кримського ханства до Росії;

- Пояснювати значення Гетьманщини та Запорозької Січі в історії України; в Австрійській імперії;

- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;

- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

12. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII - в першій половині XIX ст.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1798 р. — видання «Енеїди» Івана Котляревського; 1828 р. — ліквідація Задунайської Січі; грудень 1825 — січень 1826 рр. — повстання Чернігівського полку; 1830— 1831 рр. — польське визвольне повстання; 1840 р. — перше видання «Кобзаря» Тараса Шевченка; 1846-1847 рр. — діяльність Кирило-Мефодіївського братства; • персоналії: Івана Котляревського, Устима Кармалюка, Тараса Шевченка, Миколи Костомарова, Пантелеймона Куліша; • значення понять і термінів: «нація», «національне відродження», «національна ідея», • «масон», «промисловий переворот». <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; • співвідносити дати та історичні факти (події, явища; процеси) з періодами, фактичними подіями — з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розпізнавати на картосхемі адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі Російської імперії, територіальні зміни, що відбулися внаслідок російсько-турецької війни 1806-1812 рр.; 	<p>Адміністративно-територіальний поділ українських земель у складі Російської імперії. Українське національне відродження: початок, періоди й особливості. Відновлення українського козацтва в час французько-російської війни. Кирило-Мефодіївське братство. Поширення в Україні російського та польського суспільних рухів. Початок промислового перевороту.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • характеризувати асиміляційну політику Російської імперії щодо України, економічний розвиток і соціальні відносини, початок національного відродження, поширення в Україні російського та польського суспільних рухів, програмні засади, документи та діяльність Кирило-Мефодіївського братства; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; • визначити причини, значення національного відродження, діяльності Кирило-Мефодіївського братства. • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми. 	
---	--

13. Українські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII — в першій половині XIX ст.

Результати павчально-пізнавальної діяльності.	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1816 р. — створення освітнього товариства галицьких греко-католицьких священників; 1833—1837 рр. — діяльність «Руської трійці»; 1837 р. — видання «Русалки Дністрової»; 1848 р. - скасування панщини в Галичині, створення Головної Руської Ради, видання першої українськомовної газети «Зоря Галицька»; • персоналії: Івана Могильницького, Маркіяна Шашкевича, Івана Вагилевича, Якова Головацького, Олександра Духновича, Лук'яна Кобилиці; • значення понять і термінів: «будителі», «революція», «Весна народів». <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити. • дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами; факти-події — з 	<p>Адміністративно- територіальний поділ західно-українських земель. Початок національного відродження. Діяльність «Руської трійці». Альманах «Русалка Дністровая». Західноукраїнські землі в європейській революції 1848—1849 рр. Діяльність Головної Руської Ради (1848—1851 рр.). Досвід парламентаризму.</p>

<p>явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;</p> <ul style="list-style-type: none"> • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розпізнавати на картосхемі українські землі у складі Австрійської імперії; • характеризувати перебіг українського національного руху під час революції 1848—1849 рр. в Австрійській імперії; політику Австрійської імперії щодо західноукраїнських земель, її наслідки; початок національного відродження, форми соціального протесту населення; • діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; • визначати наслідки та значення подій 1848—1849 рр., причини та значення українського національного руху в західноукраїнських землях; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми. 	
---	--

14. Культура України кінця XVIII — першої половини XIX ст.

Результати павчально-пізнавальної діяльності.	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1805 р. — відкриття університету в м. Харків; 1834 р. — відкриття університету • в м. Київ; 1839 р.- ліквідація царською владою греко-католицької церкви на Правобережжі; • персоналії: Василя Каразіна, Петра Гулака-Артемівського, Григорія Квітки-Основ'яненка, Михайла Максимовича, Михайла Остроградського; 	<p>Освіта, наука, література, образотворче мистецтво, архітектура. «Історія русів». Галицько-руська матиця. Собор руських вчених.</p>

- значення понять і термінів: «класицизм», «романтизм»;
- історично-культурні пам'ятки: будівля Київського університету — 1837—1843 рр.; картина Василя Тропініна «Дівчина з Поділля»; картини Тараса Шевченка «Автопортрет» (1840), «Катерина» (1842), офорти з серії «Живописна Україна»; пам'ятник князю Володимиру в м. Київ — 1853 р.; пам'ятник градоначальнику та генерал-губернатору Арману де Рішельє в м. Одеса (скульптор. Іван Мартос) — 1828 р.; картина Василя Штернберга «Садиба Г. С. Тарновського в Качанівці» — 1837 р.

уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів;
- співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події — з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- характеризувати основні явища і процеси розвитку Культури; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати умови та особливості розвитку культури кінця XVIII — першої половини XIX ст., причини культурних зрушень у першій половині XIX ст.;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;
- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

15. Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.

Результати павчально-пізнавальної діяльності.	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 19 лютого 1861 р. — царський маніфест про скасування кріпосного права в Російській імперії; 1863 р. — Валусвський циркуляр; 1863—1864 рр. — польське національно-визвольне повстання; 1876 р. — Емський указ; • персоналії: Володимира Антоновича, Олександра Кониського, Михайла Драгоманова, Павла Чубинського, Бориса Грінченка, Ісмаїла Гаспринського; • значення понять і термінів: «Київська козаччина», «земство», «громадівський рух». <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами; факти-події — з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • характеризувати основний зміст реформ 1860—1870-х рр. та особливості їх проведення на українських землях, зміни в соціальному складі населення в другій половині XIX ст., процеси модернізації; національний рух на українських землях у складі Російської імперії, • Національну політику Росії; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; 	<p>Події Кримської війни 1853—1856 рр. на українських землях та поразка Російської імперії. Реформа 1860—1870-х рр. і процеси модернізації в Україні. Українські підприємці. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадівського руху. Журнали «Основа», «Громада», «Київська старина». Діяльність «Південно-західного Відділу Російського географічного товариства» (1873—1876 рр.). Братство тарасівців. Національне відродження кримсько-татарського народу.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • визначати наслідки Кримської війни для України, наслідки реформ 1866—1870-х рр., Валуєвського циркуляру та Емського указу; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми. 	
--	--

16. Українські землі у складі Австро-Угорщини в другій половині XIX ст.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1868 р. - створення у м. Львів товариства «Просвіта»; 1873 р. — створення у м. Львів Літературного товариства імені Тараса Шевченка (від 1892 р. — Наукове товариство імені Тараса Шевченка); 1890 р. - створення Русько-української радикальної партії; 1899 р. — Створення Української національно-демократичної партії та Української соціал-демократичної партії. • персоналії: Юліана Романчука, Юліана Бачинського, Івана Франка, Олександра Барвінського, Юрія Федьковича; • значення понять і термінів: «трудова еміграція», «кооперація», «москвофіли», «українофіли», «народовці», «радикали», «партія», «нова ера». <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; • співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події — з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і 	<p>Політика австрійського уряду щодо західноукраїнських земель. Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта». Українські видання: «Правда», «Діло», «Записки Наукового товариства імені Шевченка». Розвиток кооперативного руху. Трудова еміграція. Політизація українського національного руху та утворення перших політичних партій.</p>

<p>термінів;</p> <ul style="list-style-type: none"> • характеризувати особливості соціально-економічного розвитку західноукраїнських земель у другій половині XIX ст., зміни в соціальному складі населення, основні течії суспільно-політичного руху; діяльність «Просвіти» та Наукового товариства імені Тараса Шевченка, процес утворення українських політичних партій у Галичині; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; • визначати причини та наслідки трудової еміграції українців, зародження кооперативного руху; особливості українського національного руху, місце і роль провідних діячів західноукраїнських земель в українському національному русі другої половина XIX ст.; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми. 	
---	--

17. Культура України у II другій половині XIX — на початку XX ст.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дата подій: 1865 р. — відкриття Новоросійського університету; 1875 р. — відкриття Чернівецького університету; • персоналії: Іллі Мечникова, Івана Пулюя; Агатангела Кримського, Дмитра Яворницького, Лесі Українки, Марка Кропивницького, Миколи Садовського, Марії Заньковецької, Михайла Вербицького, Миколи Лисенка, Соломії Крушельницької, Богдана Ханенка, Василя Смиренка; • значення понять і термінів: «меценат», «професійний театр», «реалізм», «модер- 	<p>Піднесення української культури. Розвиток освіти, науки, літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва. Українські підприємці-благодійники. Релігія і церква.</p>

нізм»;

- історично-культурні пам'ятки: резиденція православних митрополитів Буковини і Далмації в м.Чернівці — 1864—1882 рр.; Володимирський собор у м. Київ — 1862-1896 рр.; будівля оперного театру в м. Одеса - 1884—1887 рр.; будинок з химерами в м. Київ — 1901— 1903 рр.; будинок Полтавського губернського земства — 1903—1908 рр.; будинок страхового товариства «Дністер» у м. Львів — 1905—1906 рр.; пам'ятник Богдану Хмельницькому в м. Київ (скульптор Михайло Микешин) — 1888 р.; картина Миколи Пимоненка «Святочне Ворожіння» — 1888 р.; картина Сергія Васильківського «Козаки в степу» — 1890 р.; картина Іллі Рєпіна «Запорожці пишуть листа турецькому султанові» — 1880—1891 рр.; картина Івана Труша «Портрет Лесі Українки» — 1900 р.; картина Олександра Мурашка «Дівчина в червоному капелюсі» — 1902—1903 рр.

уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події — з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- характеризувати основні культурні явища, процеси другої половини ХІХ — початку ХХ ст., розвиток освіти, науки; літератури, образотворчого, музичного мистецтва, архітектури, становлення професійного театру; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати умови розвитку культури в другій половині ХІХ — на початку ХХ ст.;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються те-

ми;	
• візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.	

18. Українські землі у складі Російської імперії в 1900—1914 рр.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дати подій: 1900 р. - створення Революційної української партії (РУП); 1908 р. — створення товариства українських поступовців (ТУП); 1905 р. створення першої в Наддніпрянській Україні «Просвіти»; • персоналії: Євгена Чикаленка, Миколи Міхновського; Вячеслава Липинського; • значення понять і термінів: «монополія», «хутір», «відруб», «чорносотенець», «страйк». <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події— з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • характеризувати особливості економічного та соціального розвитку (процес монополізації, розвитку сільського господарства, утворення українських політичних партій, розвитку самостійницької і автономістської течій в національному русі), на- 	<p>Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Земельна реформа Петра Столипіна та її вплив на Україну. Консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька й автономістська течії в національному русі. Події революції 1905-1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Діяльність «Просвіти». Посилення Російського імперського наступу на Україну в 1907—1914 рр.</p>

<p>ціонально- визвольний рух України в роки російської революції 1905—1907 рр., діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах Росії, особливості проведення аграрної реформи Петра Столипіна та її запровадження в Україні; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;</p> <ul style="list-style-type: none"> • визначати основні тенденції політичного, соціально-економічного розвитку українських земель у складі Російської імперії на початку XX ст., причини та наслідки посилення національного гніту в 1907-1914 рр.; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми. 	
---	--

19. Українські землі у складі Австро-Угорщини в 1900—1914 рр.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1900 р. — обрання Андрея Шептицького митрополитом УГКЦ; 1907 р. — впровадження в Австро-Угорській імперії загального виборчого права для чоловіків; • персоналії: Андрея Шептицького, Івана Боберського, Кирила Трильовського; • значення поняття: «загальне виборче право». <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події — з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і 	<p>Становище промисловості та сільського господарства. Радикалізація українського політичного руху. Вплив УГКЦ на формування національної свідомості населення західноукраїнських земель.</p>

<p>термінів;</p> <ul style="list-style-type: none"> • характеризувати економіку західноукраїнських земель у складі Австро-Угорської імперії, розвиток кооперативного руху; діяльність політичних партій, національних і спортивно- фізкультурних організацій «Сокіл», «Січ», «Пласт»; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; • визначати причини активізації політичного руху на початку ХХ ст., його результати, роль Андрея Шептицького в піднесенні національного життя; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми. 	
---	--

20. Україна в роки Першої світової війни

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: серпень 1914 р. — утворення Головної української ради, формування легіону Українських січових стрільців (УСС), створення Союзу визволення України; 1914 р. — Галицька битва; 1915 р. — утворення Загальної української ради; 1916 р.- Брусиловський прорив; • персоналії: Костя Левицького, Дмитра Донцова, Андрія Жука, Михайла Галуцинського, Вільгельма Франца фон Габсбурга-Лотрінгена (Василя Вишиваного); • значення понять і термінів: «світова війна», «Галицько-Буковинське генерал- губернаторство», «мобілізація», «евакуація». <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; 	<p>Україна в геополітичних планах країн Антанти і Центральних держав. Війна та українські політичні сили. Головна Українська рада. Союз визволення України. Загальна Українська рада. Воєнні дії на території України в 1914— 1917 рр. Українці в арміях воюючих держав. Українські січові стрільці. Політика Російської імперії та Австро-Угорщини на</p>

співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події — з явищами, процесами, визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;

- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;

- розпізнавати на картосхемі військові події на території України в 1914—1917 рр., бойовий шлях легіону УСС, Галицько-Буковинське генерал-губернаторство;

- характеризувати територіально-політичні плани ворогуючих держав щодо українських земель, позиції українських політичних сил щодо війни, політичне життя та соціально- економічне становище населення в роки війни; діяльність вказаних історичних діячів;

- визначати політичні та соціально-економічні наслідки війни для українського суспільства;

- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

українських землях у 1914—1917 рр.

21. Початок Української революції

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: березень 1917 р. - утворення Української Центральної Ради (УЦР); квітень 1917 р. - Всеукраїнський національний конгрес; червень 1917 р. — I Універсал УЦР; липень 1917 р. — II Універсал УЦР; листопад 1917 р. - III Універсал УЦР; 9 (22) січня 1918 р. — IV Універсал УЦР, проголошення незалежності Української Народної Республіки (УНР); січень 1918 р. — бій біля станції Крути; січень (лютий) 1918 р. - Берестейський мирний договір між УНР та державами Четвертого союзу; • персоналії: Михайла Грушевського, Володимира Винниченка, Сергія Єфремова, Петра Болбочана, Номана Челебіджіхана; • значення понять і термінів: «автономізація», «самостійники», «Українська Центральна Рада», «універсали УЦР», «Генеральний Секретаріат», «Вільне козацтво», «Установчі Збори», «більшовизм», «курултай». <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; • співвідносити дати та історичні фати (події, явища, процеси) з періодами, факти-події — з явищами, процесами, визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розпізнавати на картосхемі територію УНР згідно з III Універсалом УЦР; напря-	<p>Революційні події в Україні в 1917 — на початку 1918 р. Українізація армії. Еволюція поглядів політичних сил України в питанні самовизначення. Універсали Української Центральної Ради. Відносини УЦР з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення УНР. Кримськотатарський національний рух «Всеукраїнський з'їзд рад» у м. Харків. Перша війна більшовицької Росії з УНР біля станції Крути. Події 1917 р. в Криму. Проголошення незалежності УНР. Окупація більшовицькою Росією країни. Берестейський мирний договір. Вигнання більшовиків із території УНР. Похід Петра Болбочана на Крим. КОНСТИТУЦІЯ УНР.</p>

мки наступу більшовиків під час першої війни Росії з УНР; територію УНР за Берестейським мирним договором;

- характеризувати діяльність УЦР, українських партій; основні положення універсалів УЦР; взаємовідносини УЦР з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією; боротьбу за владу в Києві в жовтні — листопаді 1917 р.; ультиматум Раднаркомом; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;

- визначати причини Української революції, її характер; роль «Всеукраїнських з'їздів рад» у містах Київ та Харків; причини та наслідки першої війни більшовицької Росії з УНР;

- здобутки і прорахунки УЦР в державотворчому процесі;

- пояснювати історичне значення універсалів УЦР;

- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

22. Розгортання Української революції. Боротьба за відновлення державності

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 29 квітня 1918 р. — державний переворот і прихід до влади Павла Скоропадського; 1 листопада 1918 р.- Листопадовий зрив у Львові; 13 листопада 1918 р. — проголошення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР); листопад 1918 р. — заснування Української академії наук (УАН); 14 листопада 1918 р. — утворення Директорії; 22 січня 1919 р. — проголошення Акта злуки УНР та ЗУНР; грудень 1919 — травень 1920 рр. — Перший Зимовий похід армії УНР; квітень 1920 р. — Варшавська угода; березень 1921 р. — Ризький мирний договір; 1921 р. — утворення Української автокефальної православної церкви (УАПЦ); листопад 1921 р. — Другий Зимовий похід армії УНР; • персоналії: Павла Скоропадського, Дмитра Вітовського, Євгена Петрушевича, Симона Петлюри, Нестора Махна, Василя Липківського, Григорія Нарбута, Володимира Вернадського; • значення понять і термінів: «Директорія», «соборність», «отаманщина», «воєнний комунізм», «червоний терор», «інтервенція», «Чортківська офензива», «Київська катастрофа», «автокефальна церква»; • історично-культурні пам'ятки: пам'ятник Тарасові Шевченку в м. Ромни (скульптор Іван Кавалерідзе) — 1918 р.; картина Григорія Нарбута «Еней та його військо» — 1919 р. <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти- 	<p>Гетьманський переворот. Українська Держава. Західноукраїнська Народна Республіка. Український національний рух на Буковині й у Закарпатті. Акт злуки УНР та ЗУНР. Українсько-польська війна 1918—1919 рр. Директорія. Друга війна більшовицької Росії з УНР. більшовицький режим в Україні. Ухвалення Конституції УСРР 1919р. Політика воєнного комунізму. Червоний терор. Військова інтервенція Антанти на півдні України. Денікінський режим в Україні. Повернення більшовицької влади. Перший Зимовий похід. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Другий</p>

події — з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;

- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;

- розпізнавати на картосхемі територію Української Держави Павла Скоропадського; хід воєнних дій на території України в 1918—1921 рр.;

- характеризувати внутрішню та зовнішню політику урядів гетьмана Павла

- Скоропадського, Директорії УНР, ЗУНР, Української Соціалістичної Радянської Республіки (УСРР), зміст Варшавської угоди між УНР та Польщею, Ризького мирного договору, культурне життя в Україні в 1918-1921 рр.; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;

- визначати причини гетьманського перевороту та падіння внаслідок гетьмана Павла Скоропадського; особливості внутрішнього та зовнішнього становища УНР часів Директорії; причини і наслідки українсько-польської війни та підписання Симоном Петлюрою Варшавської угоди; причини поразки Української революції;

- пояснювати історичне значення відновлення української державності на східно- та західноукраїнських землях та об'єднання українських держав (Акт злуки УНР та ЗУНР);

- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;

- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

Зимовий похід армії УНР. Холодноярська республіка (1919—1922 рр.). Культура та духовність.

23. Встановлення комуністичного тоталітарного режиму в Україні

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1921—1923 рр. – масовий голод в Україні; 1922 р. — входження УСРР до складу • Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР); 1923 р. — Початок політики коренізації/Українізації в УСРР; 1925 р. — проголошення курсу на індустріалізацію; • персоналії: Олександра Шумського, Миколи Хвильового, Михайла Волобуєва; • значення понять і термінів: «тоталітарний режим», «нова економічна політика (неп)», «коренізація», «українізація», «індустріалізація»; • історично—культурні пам’ятки: літографія Василя Касіяна «Гуцул з квіткою», естамп «Карпатська хати» — 1923 р.; картина Федора Кричевського «Життя»: триптих («Любов. Сім’я. Повернення») — 1925—1927 рр.; будівля Держпрому в м. Харків - 1925-1928 рр. <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами; факти-події — з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розпізнавати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої УСРР у 1921— 1928 рр.; • характеризувати складові непу, процес стабілізації-економічного й соціального 	<p>Масовий голод у південних губерніях УСРР. Антирелігійна кампанія. НЕП в УСРР. Входження УСРР до складу СРСР. Утворення Кримської АСРР. Національна політика радянської влади в УСРР. Молдавська АСРР. Суспільно-політичне життя. Ліквідація багатопартійності. Політика коренізації/українізації в УСРР. Згорання непу і перехід до директивної економіки. Індустріалізація. Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Культура та духовне життя.</p>

<p>життя в Україні; національну, релігійну та церковну політику в Україні, коренізацію/українізацію та її наслідки, особливості української культури; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;</p> <ul style="list-style-type: none"> • визначати причини та наслідки вступу УСРР в СРСР; причини та особливості впровадження непу в Україні; коренізації/українізації, її вплив на суспільство та українську культуру; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми; • візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки. 	
---	--

24. Утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1928/1929-1932 рр. — перша п'ятирічка; 1928 р. - судовий процес у Шахтинській справі; 1929 р. — початок насильницької колективізації; 1930 р. — судовий процес у справі Спілки визволення України (СВУ); 1932—1933 рр. — Голодомор в Україні, 1934 р. - перенесення столиці УСРР з Харкова до Києва; 1937 р. - ухвалення Конституції УРСР; 1937—1938 рр. — «Великий терор»; • персоналії: Казимира Малевича, Михайла Бойчука, Леся Курбаса, Олександра Довженка; • значення понять і термінів: «п'ятирічка», «Соціалістична індустріалізація», «колективізація сільського господарства», «репресії», «розкуркулення», «закон про п'ять колосків», «Голодомор», «чорна дошка», «націонал-ухилянство», «розстріляне відродження», «Головне управління таборів (ГУТаб)», «паспортна система», «Гено- 	<p>Форсована індустріалізація, Насильницька колективізація. Примусові хлібозаготівлі. Опір селянства. Голодомор 1932—1933 рр. — геноцид Українського народу. Масштаби та наслідки Голодомору. Масові репресії та їх ідеологічне виправдання більшовицьким режимом. Політичні процеси 1920-х — початку 1930-х рр. Згорання українізації. Ідеологізація суспільного життя в Україні. Культ особи. Великий те-</p>

цид», «соціалістичний реалізм»;

- історично-культурні пам'ятки: картина Миколи Самокиша «Бій Богуна з Чарнецьким під Монастирищем в 1633 р.» — 1931 р.; будівля Верховної Ради УРСР у м. Київ — 1936—1939 рр.

уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події— з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів, визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;

- розпізнавати на картосхемі основні індустриальні об'єкти, побудовані в роки перших п'ятирічок, райони, що найбільш постраждали від Голодомору;

- характеризувати сутність політики форсованої індустриалізації та насильницької колективізації; взаємозв'язок між складовими політики сталінського тоталітарного режиму (індустриалізація, колективізація, «культурна революція», масові репресії); зміни в соціальній структурі населення, особливості культурного життя періоду; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;

- визначати причини, джерела фінансування та наслідки політики форсованої колективізації; причини та наслідки масових репресій, Голодомор;

- пояснювати взаємозв'язок між економічними перетвореннями та структурними змінами в суспільстві, масовими репресіями;

- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;

- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

рор. Биківня та інші місця масових поховань жертв репресій. Національно-демографічні зміни. Розстріляне відродження. Антирелігійна кампанія.

25. Західноукраїнські землі в міжвоєнний період

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1920 р. — підписання Бессарабського протоколу, визнання країнами Антанти входження Бессарабії до складу Румунії; 1923 р. — визнання країнами Антанти входження Східної Галичини до складу Польщі, саморозпуск уряду ЗУНР; 1925 р. — утворення Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО); 1929 р. — утворення Організації українських націоналістів (ОУН); 1930 р. — проведення польською владою акції «пацифікації»; 1938 р. — надання автономії Підкарпатській Русі у складі Чехословаччини; 15 березня 1939 р. — проголошення незалежності Карпатської України; • персоналії: Євгена Коновальця, Володимира-Сергія Залозецького-Саса, Василя Мудрого, Августина Волошина; • значення понять і термінів: «осадництво», «пацифікація», «інтегральний націоналізм», «русинство», «політична еміграція». <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події — з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розпізнавати на картосхемі українські землі у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини, територіальні межі Карпатської України; 	<p>Правовий статус українських земель у складі Польщі. Національна політика та міжнаціональні відносини. Економічне і соціальне становище населення. Українська кооперація. Просвітні організації краю. Українські політичні і громадські організації. Українська військова організація та ОУН. Українські землі у складі Румунії. Татарбунарське повстання. Суспільно-політичне життя. Українські землі у складі Чехословаччини. Правовий статус Закарпаття. Суспільно-політичне й соціально-економічне життя. Карпатська Україна. Карпатська Січ. Культура та духовність. Політичне і культурне життя української еміграції.</p>

- характеризувати вплив міжнародної ситуації 1920—1930-х рр. на політику урядів Польщі, Румунії, Чехословаччини в українських землях, стан економіки, життя населення, освіти та культури, різні течії національного руху, діяльність політичних партій західноукраїнських земель у 1930-х рр.;
- діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати причини поділу українських земель між різними державами в 1920-1930-х рр. та їх наслідки для суспільства; причини і наслідки діяльності українських політичних сил;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

26. Україна в роки Другої світової війни

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 23 серпня 1939 р. — радянсько-німецький договір про ненапад і таємний протокол до нього («пакт Молотова—Ріббентропа»); 1 вересня 1939 р. — початок Другої світової війни; 17 вересня 1939 р. — вторгнення Червоної армії на територію Західної України; червень 1940 р. — вторгнення Червоної армії на територію Бессарабії та Північної Буковини; 22 червня 1941 р. — напад Німеччини на СРСР; 30 червня 1941 р. — проголошення Акта відновлення Української Держави, 14 жовтня 1942 р. — створення Української повстанської армії (УПА); грудень 1942 р. — початок вигнання німецьких військ та їх союзників з України; 6 листопада 1943 р. — вигнання німецьких окупантів з м. Київ; січень — лютий 1944 р. — Корсунь-Шевченківська наступальна операція; 28 жовтня 1944 р. — завершення вигнання німецьких військ та їх союзників з території України; 9 травня 1945 р. — День перемоги над нацизмом у Другій світовій війні; 2 вересня 1945 р. — завершення Другої світової війни; • персоналії: Івана Багряного, Тараса Бульби (Боровця), Степана Бандери, Андрія Мельника, Ярослава Стецька, Романа Шухевича, Кирила Осьмака, Івана Кожедуба, Олексія Береста, Амет-Хана Султана, Василя Порики, Кузьми Дерев'янка, Олени Теліги; • значення понять і термінів: «радянська», «план “Барбаросса”», «випалева земля», • «нацистський новий порядок», «план “Ост”», «Холокост»; «остарбайтери», «концтабори», 	<p>Українське питання в Міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Радянсько-німецькі договори 1939 р. Початок Другої світової війни. Окупація Червоною армією Галичини, Волині, Північної Буковини, Хотинщини та Південної Бессарабії. Радянська. Масові політичні репресії 1939—1940 рр. Початок німецько-радянської війни. Бойові дії в 1941-1942 рр. Відступ Червоної армії. Мобілізаційні заходи. Злочини комуністичного тоталітарного режиму. Окупація України військами Німеччини та її союзниками. «Новий порядок». Масове знищення мирного населення. Холокост. Опір окупантам. Український визвольний рух. Прого-</p>

• «колабораціонізм», «похідні групи», «Поліська Січ», «бандерівці», «чорносвітники»,

• «депортація», «український визвольний рух».

уміє:

• встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події — з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;

• визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;

• розпізнавати на картосхемі українські землі, приєднані до УРСР у 1939—1940 рр.; основні події, пов'язані з початком та завершенням вигнання з України німецьких загарбників і їх союзників; окупаційні зони, на які була поділена Україна; території активних дій різних течій руху опору окупантам;

• характеризувати сугь гітлерівських планів «Барбаросса» та «Ост», «нацистського нового порядку», Холокост, діяльність українського визвольного руху, діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;

• визначати наслідки радянсько-німецьких договорів 1939 р. для українських земель, політики радянзації новоприєднаних до УРСР територій, причини поразок Червоної армії у 1941—1942 рр., основні результати та наслідки війни для України й українського народу, внесок українського народу в перемогу над нацистською Німеччиною та її союзниками; особливості культури й духовного життя в період війни;

• пояснювати наслідки та найважливіших воєнних подій 1941-1944 рр. на території

лошення Акта відновлення Української Держави. Поліська Січ. Українська повстанська армія. Українсько-польське протистояння. Радянський партизанський рух. Бойові дії 1942—1943 рр. Вигнання німецьких військ та їхніх союзників з Правобережної та Південної України. Депортація кримських татар та інших народів Криму. Завершення бойових дій на території України. Українці у військових формуваннях держав Об'єднаних Націй. Внесок українського народу в перемогу над нацизмом. Українське питання на Тегеранській, Ялтинській і Потсдамській конференціях. Ціна війни. Культура й духовність.

України, депортації кримських татар та інших народів Криму;

- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

27. Україна в перші повоєнні роки

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1945 р. — входження Закарпаття до складу УРСР; квітень 1945 р. — Україна — співзасновниця Організації Об'єднаних Націй (ООН); березень 1946 р. — ліквідація УГКЦ; 1946—1947 рр. — масовий голод в Україні; квітень— липень 1947 р. — проведення польською владою операції «Вісла»; жовтень 1947 р. — проведення операції «Захід»; 1951 р. — встановлення західного кордону УРСР; • персоналії: Олександра Богомольця, Сергія Лебедєва, Андрія Малишка, Максима Рильського; Володимира Сосюри, Павла Тичини, Володимира Філатова, Василя Кука, Йосипа Сліпого; • значення понять і термінів: «відбудова», «операція “Вісла”», «операція “Захід”», «ждановщина», «лисенківщина», «космополітизм», «холодна війна»; • історично-культурна пам'ятка: картина Тетяни Яблонської «Хліб» — 1949 р. <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; • співвідносити дати та історичні факти (події; явища, процеси) з періодами; факти-події — з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, 	<p>Україна — співзасновниця ООН. Встановлення кордонів УРСР у міжнародних договорах. Посилення радянізації та репресії у західних областях УРСР. Український визвольний рух у 1944—1950-х рр. Обмін населенням між Польщею й УРСР. Масові депортації (1944—1946 рр.). Операції «Вісла» і «Захід». Ліквідація УГКЦ. Внутрішньополітична й економічна ситуація в УРСР. Масовий голод 1946—1947 рр. Ідеологічні кампанії. «Чистки» творчої інтелігенції. Культура й духовність.</p>

процесів;

- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої України;
- характеризувати політику влади щодо соціально-економічного, культурного, релігійного і повсякденного життя; хід операцій «Вісла» та «Захід»; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати особливості та наслідки радянзації західних областей, причини та наслідки проведення операцій «Вісла» та «Захід», розгортання ідеологічних кампаній;
- пояснювати причини масового голоду в Україні, ліквідації УГКЦ;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;
- візуально розпізнавати характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

28. Україна в умовах десталінізації

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1953-1954 рр. — повстання політичних в'язнів у сталінських концтаборах, ліквідація ГУТабу; лютий 1954 р. — входження Кримської області до складу УРСР; 1956 р. — XX з'їзд КПРС, засудження культу особи; 1959 р. — утворення Української робітничо- селянської спілки; 1959 р. — утворення Клубу творчої молоді «Сучасник» у м. Київ; • персоналії: Катерини Білокур, Левка Лук'яненка, Івана Світличного, Василя Стуса, Алли Горської, Ліни Костенко, Євгена Сверстюка, Василя Симоненка, Леся Танюка; Сергія Корольова; • значення понять і термінів: «десталінізація», «культ особи», «лібералізація», «політична реабілітація», «відлига», «раднаргосп», «шістдесятники», «дисиденти»; • історично-культурна пам'ятка: картина Катерини Білокур «Хата в Богданівці» — 1955 р. <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події — з явищами; процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розпізнавати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої України;	<p>Участь українців у повстаннях у сталінських концтаборах. XX з'їзд КПРС. Десталінізація і лібералізація суспільного життя. Зміни адміністративно- територіального устрою: входження Кримської області до складу УРСР. Зміни в управлінні господарством. Зародження дисидентського руху та його течії: «шістдесятництво». Антирежимні виступи 1960-х рр. Культура й духовність.</p>

• характеризувати сутність процесу десталінізації, спроби реформ управління економікою в середині 1950-1960-х рр., особливості розвитку культури; сутність антирежимного руху та його течії; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; • пояснювати причини та наслідки входження Кримської області до складу УРСР; • визначати наслідки процесу лібералізації, реформ для українського суспільства, причини виникнення та значення антирежимного руху; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.	

29. Україна в період загострення кризи радянської системи

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1965 р. — перша хвиля масових затримань діячів антирежимного руху; 1973—1972 рр. — видання самвидавного «Українського вісника»; 1972 р. — друга хвиля масових затримань діячів антирежимного руху; 1976 р. — утворення Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод (УГГ); • персоналії: Івана Дзюби, Валерія Марченка, Петра Григоренка, Миколи Руденка, В'ячеслава Чорновола, Михайла Брайчевського, Сергія Параджанова, Івана Миколайчука, Олеса Гончара, Леоніда Бикова, Володимира Івасюка, Мустафи Джемілсва, Миколи Амосова, Олега Антонова; • значення понять і термінів: «застій», «дефіцит», «розвинений соціалізм», «номенклатура», «самвидав», «тамвидав», «правозахисник»; • історично-культурні пам'ятки: картина Марії Приймаченко «Гороховий звір» — 1971 р.; пам'ятник засновникам Києва (Кий, Щек, Хорив і їх сестра Либідь) (скульптор Василь Бородай) — 1982 р. визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • характеризувати наслідки змін в політичному керівництві УРСР на початку 1970-х рр.; стан економіки; основні вимоги та напрями дисидентського руху 1960—1970-х рр., явища у сфері культури, політику зросійщення; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; • визначати причини політико-ідеологічної кризи радянського ладу в Україні, активізації спротиву, досягнення та проблеми розвитку соціальної сфери; • пояснювати значення дисидентського руху;	<p>Ідеологічні орієнтири радянського керівництва. Конституція УРСР Конституція УРСР 1978 р. Економічна ситуація в УРСР. Дисидентський рух: течії, форми і методи боротьби. Українська громадська група сприяння виконанню Гельсінських угод. Самвидав. Кримськотатарський національний рух. Культура й духовність.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • сприймати та інтепретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми; • візуальньо розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки. 	
---	--

30. Відновлення незалежності України

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: квітень 1985 р. - початок «перебудови»; 26 квітня 1986 р. — катастрофа на Чорнобильській атомній електростанції (АЕС); вересень 1989 р. — створення Народного руху України за перебудову; березень 1990 р. — проведення перших альтернативних виборів до Верховної Ради УРСР; 16 липня 1990 р. — ухвалення Верховною Радою УРСР Декларації про державний суверенітет України; жовтень 1990 р. — «революція на граніті»; 24 серпня 1991 р. — ухвалення Верховною Радою УРСР Акта проголошення незалежності України; 1 грудня 1991 р.— проведення Всеукраїнського референдуму та обрання Президента України; • персоналії: Леоніда Кравчука; • значення понять і термінів: «перебудова», «гласність», «плюралізм», «український національно-демократичний рух», «багатопартійність», «суверенітет», «незалежність», «ринкові відносини», «референдум», «президент». <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події— з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій; явищ, процесів; 	<p>Початок перебудови в СРСР. Чорнобильська катастрофа. Стан економіки. Шахтарські страйки. Гласність і політичний плюралізм. Український національно-демократичний рух. Зміни в політичному керівництві УРСР. Формування багатопартійної системи. Вибори до Верховної Ради УРСР і до місцевих рад 1990 р. Декларація про державний суверенітет України. Революція на граніті. Створення Автономної Республіки Крим (АРК). Меджліс кримськотатарського народу (червень 1991 р.). Спроба державного перевороту в СРСР</p>

<ul style="list-style-type: none"> • визначати правильність застосування в історичному контексті вказанкх понять і термінів; • характеризувати зміст та основні напрями політики «перебудови», розгортання соціального і національного рухів, зв'язок між національно-демократичним і дисидентським рухами як формами українського визвольного руху, процес формування багатопартійності, зміст Декларації про державний суверенітет України та Акта проголошення незалежності України, особливості соціально-економічної становища УРСР; діяльність вказаного історичного діяча; • визначати причини та наслідки поглиблення економічної кризи, погіршення життєвого рівня населення, падіння авторитету Комуністичної партії України; • пояснювати причини розпаду СРСР і його наслідки для державотворення в Україні; • значення відновлення незалежності України; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми 	<p>у серпні 1991 р. Акт проголошення незалежності України. Референдум і вибори Президента України 1 грудня 1991 р. Розпад СРСР. Міжнародне визнання України. Культура. Духовне відродження.</p>
---	---

31. Становлення України як незалежної держави

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 6 грудня 1991 р. — започаткування Збройних Сил України; липень 1994 р. — обрання Леоніда Кучми Президентом України; 1995 р. — обрання України членом Ради Європи (РЄ); 28 червня 1996 р. — ухвалення Конституції України; вересень 1996 р. — запровадження національної грошової одиниці — гривні; жов- 	<p>Державотворчі процеси в незалежній Україні. Повернення кримських татар на батьківщину. Статус Криму. Суспільно-політичне життя. Особливості формування ба-</p>

тень—грудень 2004 р. — «Помаранчева революція», обрання Президентом України Віктора Ющенка;

- персоналії: Леоніда Кучки, Віктора Ющенка, Любомира Гузара, Леоніда Каде-нюка;
- значення понять і термінів: «корупція», «тіньова економіка», «олігарх», «Пома-ранчева революція», «поліконфесійність».

уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій; явищ; процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події — з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі адміністративно-територіальні одиниці України (об-ласті, АРК, міста Київ, Севастополь); характеризувати державотворчі процеси, зміни в політичному, соціально-економічному, національному, культурному житті, здобутки України на шляху інтеграції у європейський, світовий простір; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати основні тенденції суспільного розвитку України за часів незалежності;
- пояснювати причини європейської інтеграції України;
- сприймати та інтепретувати різновидові історичні джерела що стосуються теми.

гатовартиності. Конституція України. Економіка України в 1991—1998 рр. Та в 1998—2004 рр. Запровадження гривні. Демографічні та міграційні процеси. Олігархічна система. Початок інтеграції в європейський і світовий простір. Політична розбудова суспільства. Рухи протесту на початку 2000-х рр. Помаранчева революція. Україна в системі міжнародних відносин. Культура й духовність.

32. Творення нової України

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 2008 р. – вступ України Світової організації торгівлі (СОТ); січень 2010 р. – обрання Віктора Януковича Президентом України; листопад 2013 – лютий 2014 р. – революція Гідності, повалення авторитарного режиму; червень 2014 р. - обрання Петра Порошенка Президентом України; 2014 р. – підписання Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС); вересень 2014 р., лютий 2015 р. – Мінські домовленості; • персоналію: Петра Порошенка; • значення понять і термінів: «Євромайдан», «революція Гідності», «Небесна Сотня», «анексія», «сепаратизм», «антитерористична операція», «тимчасово окупована територія», «кіборг», «волонтерський рух», «люстрація», «громадянське суспільство», «безвізовий режим», «екуменізм». <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій; явищ; процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події — з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розпізнавати на картосхемі адміністративно-територіальні одиниці України (області, АРК, міста Київ, Севастополь); • характеризувати перебіг державотворчих процесів в Україні протягом останнього десятиліття; природу походження, рушійні сили та значення Євромайдану і революції Гі- 	<p>Суспільно-політичне Україні 2005—2013 рр. Авторитарний режим Віктора Януковича. Революція Гідності. Небесна Сотня. Анексія Росією Криму. Агресія Росії проти України. Російсько-українська війна. Добровольчі батальйони. Волонтерський рух. Реакція світової спільноти. Спроби мирного врегулювання. Соціально-економічний розвиток України до і після 2014 р. Євроінтеграційний поступ України: угода про асоціацію між Україною за ЄС. Режим безвізового в'їзду в Країни ЄС для громадян України. Культура й духовність.</p>

дності; чинники формування громадянського суспільства в незалежній Україні; важливість для України політичної асоціації, економічної інтеграції та впровадження безвізового режиму з ЄС, діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;

- визначати основні тенденції суспільного розвитку України за часів незалежності; основні тенденції та протиріччя соціально-економічного розвитку України в 2005-2008, 2008-2014 і після 2014р.

- пояснювати передумови, ознаки та наслідки агресії Росії проти України;

- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

3. Рекомендована література.

3. Кульчицький С. В. Історія України: Довідник для абітурієнтів та школярів загальноосвітніх навчальних закладів. / С. В. Кульчицький, Ю. А. Мицик, В. С. Власов. К., 2009.
4. Палій О. Коротка історія України / Олександр Палій. Львів, 2017.
5. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Р. Клочко. Х., 2016.
6. Борисова О., Климов А. Історія української державності: у 2х т. / Ольга Борисова, Анатолій Климов. К., 2018
7. Федак С. Історія України в датах і подіях. / Сергій Федак. К., 2018.
8. Харькова Н. Історія України. Повний курс у 49 таблицях. Опорний конспект / Надія Харькова. К., 2018.
9. Історія України: підруч. для 8 кл. закл. загал. серед. освіти / О.В. Гісем, О.О. Мартинюк. – Харків: Вид-во «Ранок», 2021. – 192 с. Режим доступу: <https://pidruchnyk.com.ua/1428-storya-ukrayini-gsem-8-klas.html>
10. Історія України: підруч. для 9 кл. закл. загал. серед. освіти / О.В. Гісем, О.О. Мартинюк. – Харків: Вид-во «Ранок», 2017. – 288 с. Режим доступу: <https://shkola.in.ua/787-istoriia-ukrainy-9-klas-hisem-2017.html>
11. Історія України (рівень стандарту): підруч. для 10 кл. закл. загал. серед. освіти / О.В. Гісем, О.О. Мартинюк. – Харків: Вид-во «Ранок», 2018. – 240 с. Режим доступу: <https://shkola.in.ua/1750-istoriia-ukrainy-10-klas-hisem-2018.html>
- 12.5. Історія України (рівень стандарту): підруч. для 11 кл. закл. загал. серед. освіти / О.В. Гісем, О.О. Мартинюк. – Харків: Вид-во «Ранок», 2019. – 288 с. Режим доступу: <https://shkola.in.ua/1786-istoriia-ukrainy-11-klas-hisem-2019-stand.html>
13. Програма ЗНО з історії України 2022 року, затверджена наказом Міністерства освіти і науки № 696 від 26 червня 2018 року. Режим доступу: <https://osvita.ua/doc/files/news/10/1006/History.pdf>

4. Форма контролю

Співбесіда.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Рейтинг.

6. Критерії оцінювання

Загальний бал, який вступник(ця) може отримати за співбесіду з Історії України, обчислюється в шкалі від 100 до 200 балів. На основі оцінок окремих членів комісії підраховується середнє арифметичне значення оцінок за співбесіду. Для успішного складання співбесіди вступнику(ці) необхідно набрати не менше 100 балів.

Тестові завдання співбесіди з Історії України враховують вимоги чинної загальноосвітньої програми й передбачають надання відповіді на 5 випадково вибраних запитань. Кожне з питань оцінюється від 0 до 40 балів відповідно до таких критеріїв:

0-10 балів	Вступни(ця)к отримує 0-10 балів, якщо вступни(ця)к не надає чіткої та зв'язної відповіді або надає неправильну відповідь, при цьому демонструючи відсутність знань і/або правильного розуміння матеріалу, навіть після поставлення комісією уточнюючих запитань.
11-20 балів	Вступни(ця)к отримує 11-20 балів, якщо вступни(ця)к надає самостійно або за допомогою уточнюючих запитань із боку комісії відповідь, яка є неповною та/або скоріше неправильною, але свідчить про розуміння матеріалу та містить окремі правильні елементи.
21-30 балів	Вступни(ця)к отримує 21-30 балів, якщо вступни(ця)к самостійно або за допомогою уточнюючих запитань із боку комісії надає зрозумілу, зв'язну відповідь, відповідь може бути неповною та/або містити помилки, але є скоріше правильною, ніж неправильною.
31-40 балів	Вступни(ця)к отримує 31-40 балів, якщо вступни(ця)к самостійно надає повну, зрозумілу, зв'язну відповідь на питання співбесіди, яка є в цілому правильною, але допускається наявність незначних помилок.

Остаточна оцінка за співбесіду кожного члена комісії розраховується за формулою $0.5 \times S + 100$, де S – сума балів за відповідями, та заокруглюється до цілого числа.